

OG‘IZ BO‘SHLIG‘I MIKROFLORASI: KASALLIK TURLARI VA ASOSIY SABABLARI

Karimova Nargiza Erkinovna

Stomatologiya fakulteti, 203 – guruh

Mobil telefoni: +998 91 389 14 66

E-mail: karimovanargiza880@gmail.com

Ilmiy rahbar : Assistent, Ergashova Durdona O‘ktamovna

Dolzarblik: Yuqumli kasalliklar zamonaviy tibbiyotning eng dolzarb muammolaridan biri bo‘lib, ular turli patogen mikroorganizmlar — bakteriyalar, viruslar va zamburug‘lar ta’sirida yuzaga keladi hamda inson organizmiga jiddiy zarar yetkazishi mumkin. Og‘iz bo‘shlig‘i mikroorganizmlar uchun eng qulay biologik muhitlardan biri hisoblanadi, chunki unda doimo boy va murakkab mikroflora mavjud. Normal sharoitda bu mikroflora organizm bilan muvozanatda yashaydi, biroq immunitet pasayishi, gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik, noto‘g‘ri ovqatlanish va ekologik omillar ta’sirida ushbu muvozanat buzilib, yuqumli kasalliklar rivojlanadi. Og‘iz bo‘shlig‘idagi infeksiyon kasalliklar nafaqat mahalliy to‘qimalarni zararlaydi, balki umumiy sog‘liq holatiga ham salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklarini erta aniqlash va profilaktikasini kuchaytirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqot materiallari va usullari: Mazkur tezisda og‘iz bo‘shlig‘idagi yuqumli kasalliklarning etiologiyasi, patogenez va klinik xususiyatlari zamonaviy stomatologik hamda mikrobiologik adabiyotlar asosida o‘rganildi. Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy o‘rganish, klinik ma’lumotlarni umumlashtirish va etiologik omillarni baholash metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklarining rivojlanishiga ta’sir etuvchi gigiyenik, immunologik va ekologik omillar ilmiy jihatdan tahlil qilindi.

Natijalar: Tahlil natijalari og‘iz bo‘shlig‘ida eng ko‘p uchraydigan yuqumli kasalliklar stomatit, gingivit, parodontit, kariyes va kandidoz ekanini ko‘rsatdi.

Stomatit og‘iz shilliq qavatining yallig‘lanishi bo‘lib, virusli, bakterial yoki zamburug‘li etiologiyaga ega. Klinik jihatdan qizarish, eroziya, yara, og‘riq va ovqatlanishda qiyinchilik bilan namoyon bo‘ladi. Ko‘pincha immunitet pasayishi, avitaminoz va mexanik shikastlanish natijasida rivojlanadi.

Gingivit milk to‘qimasining yallig‘lanishi bo‘lib, asosan bakterial blyashka va og‘iz gigiyenasiga rioya qilmaslik bilan bog‘liq. Belgilari milklarning qizarishi, shishishi va qonashi bilan namoyon bo‘ladi hamda davolanmagan hollarda parodontitga o‘tishi mumkin.

Parodontit tishni ushlab turuvchi to‘qimalarning zararlanishi bilan kechadi va og‘ir holatlarda tishlarning yo‘qolishiga sabab bo‘ladi.

Kariyes tish qattiq to‘qimalarining demineralizatsiyasi va yemirilishi natijasida yuzaga keladi. Uning rivojlanishida kariyesogen bakteriyalar, uglevodlarga boy ovqatlanish,

gigiyena yetishmovchiligi va blyashka to'planishi muhim rol o'ynaydi. Vaqtida davolanmasa pulpitis va periodontit kabi asoratlarda rivojlanishi mumkin.

Kandidoz *Candida* zamburug'lari faollashuvi natijasida yuzaga keladi. U ko'pincha antibiotiklarni uzoq muddat qabul qilish, immunitet pasayishi va endokrin buzilishlar fonida rivojlanadi. Klinik jihatdan shilliq qavatda oq parda, achishish va noqulaylik bilan namoyon bo'ladi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, og'iz bo'shlig'i kasalliklarining asosiy etiologik omillari shaxsiy gigiyenaga rioya qilmaslik, immunitet pasayishi, muvozanatsiz ovqatlanish, vitamin va mikroelementlar yetishmovchiligi, zararli odatlar, stress, ekologik omillar, surunkali somatik va endokrin kasalliklar hamda dori vositalarini nazoratsiz qabul qilish bilan bog'liq.

Xulosa: Tadqiqot natijalari og'iz bo'shlig'idagi yuqumli kasalliklar inson salomatligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Stomatit, gingivit, parodontit, kariyes va kandidoz og'iz bo'shlig'ida eng keng tarqalgan infeksion kasalliklar bo'lib, o'z vaqtida tashxis qo'yilmasa va davolanmasa og'ir asoratlarga olib kelishi mumkin. Og'iz bo'shlig'i salomatligini saqlash umumiy sog'liqni mustahkamlashning muhim omili hisoblanadi. Profilaktika choralariga muntazam og'iz gigiyenasi, stomatolog ko'rigidan o'tish, muvozanatli ovqatlanish, immunitetni mustahkamlash va sog'lom turmush tarziga amal qilish kiradi. Ushbu chora-tadbirlar og'iz bo'shlig'idagi yuqumli kasalliklarning rivojlanish xavfini sezilarli darajada kamaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axelsson, P. *Clinical Periodontology and Implant Dentistry*. Oxford: Blackwell Munksgaard, 2003.
2. Fejerskov, O., & Kidd, E. *Dental Caries: The Disease and Its Clinical Management*. Oxford: Blackwell Munksgaard, 2008.
3. Marsh, P. D. *Oral Microbiology*. 5-edition. Edinburgh: Elsevier, 2012.
4. Scully, C. *Oral and Maxillofacial Medicine: The Basis of Diagnosis and Treatment*. 3-edition. Edinburgh: Churchill Livingstone, 2013.
5. Ten Cate, J. M. *Oral Histology: Development, Structure, and Function*. 8-edition. St. Louis: Mosby, 2008.
6. Wade, W. G. *Carranza's Clinical Periodontology*. 12-edition. Philadelphia: Elsevier, 2015.
7. Alpan, A. H., & Sahin, S. *Basic Microbiology for Dentistry*. New York: Springer, 2019.

8. Whitney, D. G., & Casamassimo, P. S. *Pediatric Dentistry: Infancy Through Adolescence*. 6-edition. St. Louis: Elsevier, 2018.

9. Uzun, G., & Gokalp, S. *Infectious Diseases of the Oral Cavity*. Journal of Dental Research, 2020; 99(5): 487–493.

10. Petersen, P. E. *Global Oral Health Inequalities and Public Health Solutions*. Community Dentistry and Oral Epidemiology, 2019; 47(2): 123–130.

